не зрадити своїх поглядів на сї справи, але видко було, що під покровом бюрократа-карієриста в нім ще жили й тоді певні інтереси до українства — „потай міру і людей“.

Десять літ пізнійше він мовчки поніс з собою в могилу сю траґедію свого житя. *М. Грушевський.*

Аристарх Крижановський.

Некрольоґ.

Дня 11 (24) падолиста умер в монастирі Крехівськім співробітник нашої часописи єромонах чина св. Василия Вел. о. Аристарх-Андрій Крижановський.

Покійний, син зелїзничого функціонаря, родив ся 1877 р. в с. Дублянах Самбірського пов. Учив ся в перемишльській ґімназії, але перервавши науку, уже 1893 р., себто ледви шіснадцятьлїтнїм молодиком вступив до Василиян, й відбувши новіціат і науку фільософії й теольоґії в василиянськім лїцею, дістав сьвященнє. Доповняючи свою осьвіту, він з особливим заінтересованнєм займав ся історією, і тому був приділений учити історії в василиянськім новіціаті в Добромилї, пізнійше в Крехові. З причини лихого здоровя звільнений з учительства й перенесений 1904 р. до Львова, він надіяв ся з тим більшою спромогою віддати ся історичним зайнятям. Але недуга його змагала ся і вже в лютім с. р. мусїв він залишити всяку працю й ратувати здоровє. Одначе старання були безуспішні, й проживши неповних 28 лїт він умер.

В таких неприхильних для наукової роботи обставинах, з значній мірі будучи в історії самоуком, і рано підтятий недугою, покійний не встиг розвинути якоїсь самостійнїйшої наукової роботи. Він міг заявляти себе головно находками історичних матеріалів і присилав їх in crudo, не маючи часто й спромоги в тих обставинах препарувати їх до друку.

Так 1901 р. прислав покійник до редакції знайдені ним в бібліотецї Краснопустинського монастиря записки арциб. Прохнїцкого про рід Бибельських, надруковані, зі вступними замітками редакції, в XLVIII т. Записок п. т. Причинки до історії роду Бибельських, зібрані арцибіскупом львівським Яном Прохнїцким. Рік пізнійше прислав він матеріали до історії Колїївщини, знайдені ним в бібліотецї Кристинопольського монастиря — приладжені мною до друку, були вони видруковані в LVII т.

Записок, в серії Матеріалів до історії Коліївщини. Вкінці в р. 1904 подав він інтересну маленьку „кройничку“ XVII в., з рукописей Крехівського монастиря, додавши до неї і вступну замітку — вона була надрукована в LXII т. Записок.

Уже з сих звісток видно, що покійний старанно переглядав василиянські бібліотеки. Його займала історія Василиян спеціально, і можна було надіяти ся, що перейшовши до Львова, зістаючи ся в контакті з кругами людей заінтересованих наукою, він потрапить виробити ся на цінного археоґрафа й історика. Цінячи в нім сї наукові інтереси — так рідкі серед нашого монашества, я для його заохоти відступав від правила — не приймати матеріалу in crudo й не жалував труду, приладжуючи сам до друку його матеріали. Першою роботою, до котрої він хотів забрати ся перейшовши до Львова, була опись рукописей василиянської бібліотеки: в сїй справі радив ся він з членами нашого Товариства, і я приобіцяв уже йому місце на сторінках Записок на сю ціль — та недуга підтяла сї пляни покійника.

Поминаючи тихим словом передчасно страченого нашого співробітника, я позволю собі висловити бажання й надію, що приклад покійного о. Аристарха не лишить ся без наступників серед його товаришів по чину, особливо тепер, коли чин св. Василия увільнив ся від чужих впливів і може свобіднїйше й успішнїйше розвивати ся. Наше духовенство взагалї, а монашество з окрема в порівнанню навіть з духовенством і монашеством православним в Росії, не кажучи вже про духовенство протестантське, або славних бенедектинів св. Мавра, оо. болляндистів, венецьких мехитаристів, — дуже мало віддаєть ся науковим інтересам. А прецінь є між ними й університетські професори, й завідателї богатих бібліотек і архивів, і в прегарні для наукової роботи обставини поставлені монаші громади. Думаю, що робота на сїм полї придбала б нашим духовним більше поважання й авторитета серед осьвіченої інтеліґенції, нїж ті легкоконні атаки на сьвітську науку й сучасний поступовий рух, що з дуже слабенькою зброєю, хоч з великою відвагою підіймають ся останнїми часами все частїйше й частїйше — без великого хісна і для тих ідей, які хочуть боронити тими атаками, і для тих інституцій, які хочуть репрезентувати.

М. Грушевський.